

3666 Nomine autem consuetudinari, & recidivi, quoad prudentiam Confessarii, veniunt etiam illi, qui sunt in occasione proxima extrinseca involuntaria, ob impossibilitatem physicam aut moralem eam repellendi. Bertaldus in Reg. prud. cit. & Tamb. tom. 2. in Meth. Conf. l. 3. c. 3. §. 4.

3667 Item, aliud est (ait Cardenas) negare consuetudinario absolutionem, donec auferat consuetudinem; & aliud per unam, vel alteram hebdomadam absolutionem differre, ut vim sibi inferat contra consuetudinem: his praemissis.

3668 Dico 1. Confessarius, si vel ex præviis monitionibus, vel ex proprio temori viuder in consuetudinali aliquam emendationem, quatenus non cum tanta frequentia, sed rarius cadit, debet illum absolvere. Tambur. & Bertaldus cit. quia tunc pœnitens est dispositus, & stante aliqua emendatione, habet ius ad absolutionem; & denegatio, aut dilatio absolutionis posset eum desperare, ut caderet in pejus. Hinc.

3669 Dico 2. Confessarius desperans de emendatione consuetudinari, si prudenter discernerit eum non habere verum propositum non peccandi, sed remissum, aut ore tenus; debet absolutionem denegare, aut differre, donec reperiat eum dispostum cum firmo proposito non peccandi. Si vero in eo discernat verum propositum non peccandi, potest libere eum absolvere, sed etiam potest absolutionem differre. Cardenas disp. 39. c. 5.

Assertio tres habet partes: ratio primæ, quia tunc pœnitens non est dispositus, cum ei deficiat verum propositum.

3670 Ratio 2. Quia tunc pœnitens est verè dispositus, adeoque potest Confessarius illum absolvere, juxta illud Trident. sess. 14. cap. 2, Penitentia sacerdotum sententiam non semel, sed toties quories ad penitentia Tribunal confugerit, posse ab admisis peccatis liberari; & D. Hieron. Epist. 46, ad Rusticum: Non solum septies, sed septunges septies delinquenti, si converteratur ad penitentiam, peccata condonantur: v. p. 3073.

3671 Ratio 3. quia Confessarius non solum est judex, sed etiam medicus; & quia dilatio absolutionis est validum remedium ad curandum, aut saltem extenuandum morbum consuetudinis peccati, ideo poterit Confessarius illud adhibere, quando prudenter expediens judicaverit. Ad hoc autem (ut inquit Cardenas cit. cap. 2. num. 12.) magna requiriatur prudencia in Confessario, nam remedia, quæ aliquid presunt, alijs possunt nocere ob diversas infirmorum dispositiones. Idem etiam insinuat Concil. Later. in cap. omnis utriusque sexus, di-

cens: Sacerdos autem sit discretus, & caurus; ut more periti medici superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciari.

Confessarius igitur sit medicus, non carnifex; & ejus finis sit ovem lucrari, non perdere: v. in pag. 6. prop. 60. ab Innoc. XI. damn. & n. 3052.

PRUDENTIA CUM MERETRICE CIBUS.

3672 Amb. in meth. Conf. lib. 3. cap. 3. §. 5. cum Bauci, & Nav. absolute tenet, meretricem in lupanari existentem posse absolvit concurrentibus tribus, videlicet, 1. justa causa permanendi in eo loco, quatenus hic & nunc alium non habet, ita tamen ut omni contumacie curet aliò abire, 2. vera detestatione peccati, 3. constanti proposito Dei auxilio non peccandi in ea occasione.

3673 Dico: si hujusmodi meretrix accedit ad Confessarium sponte, ex vera pœnitidine, & cum eximio dolore, tunc posse absolvit concurrentibus dictis tribus, maximè ut à n. 3542.

Si vero accedit tempore Paschali, ut satisfaciat præcepto, non debere statim absolvi, sed differendam esse absolutionem juxta prudentiam Confessarii, attenta ejus frequentia ad peccandum; quia tunc potest prudenter dubitare, an propositum sit efficax, & constants. Eximitur semper casus, quo ista extraordinarium dolorem & propositum habebet, ut Confessarius prudenter discerneret, eam à Deo efficaciter tactam, & victam: tunc quidem expediens est, ut statim absolvat, monitionibus confirmet, & Sacramentorum frequentia muniat.

C A P U T VI.

PECCATUM PHILOSOPHICUM.

De Peccatis.

3674 Elebris, sed non satis clara est divisio peccati actualis in philosophicum & theologicum; quamplurimum autem expositionum confusione seclusa.

Hæc quidem divisio solum habet locum in actibus ab intrinseco malis, ut perjurio, homicidio, odio Dei, &c. hoc præmisso.

3675 Dico: Peccatum Philosophicum, & Theologicum, non distingui, nisi penes diversas considerationes; idem enim peccatum, verbè gr. homicidium innocentis, dicitur Philosophicum consideratum, ut contrariatur naturæ rationali, seu rationi; dicitur Theologicum consideratum, ut offensa Dei, & contrariatur legi

De Peccatis. Cap. VI.

401

legi æternæ, consideratio enim rationis, & virtutis moralis naturalis est Philosophi; consideratio verò Dei, ejusque legis æternæ est Theologi: Hinc homicidium innocentis consideratum, ut contrarium principio naturali rationis: Quod tibi non vis, alteri ne feceris; dicitur peccatum philosophicum; consideratum verò, ut contrarium legi æternæ, theologum.

Reverà tamen, & ex natura rei idem peccatum, nempè idem homicidium innocentis est philosophicum, & theologum, quia eo ipso, quod adversatur rationi naturali, indisponibiliter adversatur Deo, ejusque legi æternæ, adeoque est offensa Dei, & peccatum theologum. Unde non datur peccatum philosophicum re ipsa, & in praxi à theologo separatum; non enim dari potest homo legis naturalis invincibiliter ignarus.

3676 Lex namque æterna interior Dei ex n. 142. non consistit in imperio libero ad extra, sed in judicio intellectus repræsentantis bonum, & malum naturale, & in actu voluntatis divinæ reprobativo, & displicentiæ circa malum, approbativo, & complacentiæ circa bonum explicato per verbum indicativum, Nolo malum, v. gr. homicidium, Volo bonum, v. g. dilectionem proximi.

3677 Quæ lex (ut vides) est naturalis, & necessaria, estque lex propriæ dicta, & obligatoria, quia actum divinæ voluntatis cludit. Quæque lex nobis innotescit, & intimatur independenter à revelatione, & locutione libera extrinseca, sed per lumen naturale, eo tempore, quo homines usum rationis accipiunt, ita ut usus rationis sit dictæ legis notificatio, & intimatio; hinc per hujusmodi legem incipiunt discernere inter bonum & malum, adeoque ex eo tempore lex naturalis incipit obligare. Quare, si non supervenisset lex externa Dei per revelationem & locutionem liberam factam Moysi, prohibiens homicidium, & præcipiens dilectionem, adhuc obligati essemus ad non occidendum, sed diligendum; hujusmodi namque locutio, seu imperium liberum, non est aliud, nisi externatio legis æternæ naturalis interioris.

3678 Quod autem detur hujusmodi lex naturalis intimata nobis per usum rationis, & lumen, independenter ad omnem prærogationem externam, suader Regius Psalm. 4. qui, cum interrogasset. Quis dicit nobis bona? ut scilicet ea sequamur, ostendit: Signatum est super nos lumen vulnui Domine. Hinc Paulus ad Rom. 2. Generaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, & examen Ecclesiast.

3679 Insuper ultra lumen naturæ legem æternam cunctis hominibus intimans, & Deum esse demonstrans (Dei namque existentia est naturaliter cognoscibilis) dantur divina auxilia sufficientia, ut non detur in praxi ignorantia invincibilis Dei, & legis naturalis æternæ.

3680 Firmiter demonstratur ex seria & sincera Dei voluntate, quæ teste Apostolo, 1. ad Tim. 2. Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnationem veritatis venire. Super quo præclarum est testimonium D. Clementis Rom. l. 2. confit. Apost. c. 59. Ex ore Domini Nostri Jesu Christi audivimus, & perfellè scientes didicimus, qua sit voluntas Dei, bona, placens, & perfecta, per Jesum Christum nobis demonstrata, ut nullus intereat, sed universi homines unanimis sententia credentes ei, & unanimem laudem ferentes in eum, vivant in æternum.

3681 Ex quo fit, ut nullum hominem Deus destituerit mediis sufficientibus, & necessariis ad sui, & fidei cognitionem. Et quidem sua universali, & mirabili providentia, teste Joan. cap. 1. illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

Hinc Theologi docent, nullum ex infidelibus esse, quem Deus per se ipsum, aut per Angelum custodem non illuminaverit; sive explicitè, prædicatores mittendo; vel internè, suggерendo fidem; sive implicite, inspirando, quod secta, in qua versatur, sit falsa, ac proinde veram inquirat: quod quidem assertum suadetur, tam ex recensito testimoniio Joannis, quam ex diligentio Angelorum custodia; quoniam sicut Angelus tentator non semel fideles vexat circa mysteria dei; ita credibile est, quod Angelus Custos non semel infidelibus inspiret, quod secta, in qua versantur, sit falsa.

3682 Præterea efficacibus & præclarioribus mediis munire volens (ut ait Paulus, 2. ad Corinth. 5.) Pro omnibus mortuis est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & surrexit: adeoque nullus hominum est ex fidelibus, & infidelibus, gentilibus, & atheistis, qui influxum è Jesu Christo non accipiat. Vide in pag. 7. prop. 4. 5. & 6. ab Alex. VIII. damn.

3683 Hinc colliges; in actibus ab intrinseco malis malitia philosophica esse naturaliter annexam malitiam theologicam, seu offendam Dei, & peccatum mortale, cui coram Ecclesiast.

Cc re.

respondet poena aeterna, à cuius incuria ignorantia non excusat; quia poena aeterna non est poena extraordinaria, ut censura, &c. sed ordinaria, & quasi naturalis, annexa culpæ lethali; adeoque qui liberè & advertenter consentit in malitia moralis naturalem gravem, tacite consentit in poenam aeternam, quoniam nedium philosophicè, sed etiam theologicè peccat, cum offendat Deum.

3684 Hac ratione, qui in lege naturæ contra eam graviter deliquerunt, peccato mortali, & theologicò peccaverunt, & si in eo defecerunt, damnati sunt, ut in Caino continere potuit.

3685 Totam rem mirè firmat, & declarat Apost. ad Rom. cap. 2. dicens: *Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: idest: (inquit Lyranus) legem scriptam non habentes, quales fuerunt Gentiles, sine lege scripta peribunt, quia habuerunt legem naturalem bonum, & malum ostendentem; & ideò Gentiles operantes contra dictamen illius legis, merebantur puniri, & viventes secundum ipsam, præmiari. Unde concludit Apost. Cū enim gentes, qua legem non habent, scilicet Mosaicam, naturaliter ea, qua legis sunt, faciunt, scilicet ex naturali dictamine rationis, ejusmodi legem non habentes, scilicet Mosaicam, ipsi sibi sunt lex: idest, ratio naturalis, qua est principali pars hominis, propter quam dicitur totus homo, ipsa quidem est eis lex; quia lex scripta divina, vel humana, est à lege naturali derivata, quantum ad agibilia; quia prima principia agibilium sunt impressa intellectui pratico, ex quibus derivantur leges quasi quædam conclusiones.*

3686 Proinde Apost. cap. 5. ut removeret objectionem quandam, qua fieri posset, quod peccatum, utpote quod definitur *transgressio legis divina*, non fuerit ante legem scriptam, inquit: *Usque ad legem enim peccatum erat in mundo; quia licet antea non erat lex scripta, erat lex naturalis inserta mentibus humanis. Peccatum autem (prosequitur Paulus) non imputabatur, cum lex, scilicet scripta non esset.* Non quia Deus non imputabat illud in offendam, & ad poenam; sed quatenus tam creverat Gentium malitia, & passio carnis, quod lex naturalis fuerat obfuscata, in tantum, ut ejus transgressionem Gentes non reputabant peccatum, sed peccata sicut aquam bibebant, & sine rubore etiam publicè committebant; unde in Genesis 6. dicitur: *Videns autem Deus, quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, paenituit eum, quod hominem fecisset in terra. Et Genesis cap. 19. Delebimus enim*

locum istum, eo quod increverit clamor eorum coram Domino, qui misit nos, ut perdamus illos. Unde Sancti Patres dicunt, hanc, scilicet offuscationem legis naturalis, fuisse unam ex causis, ut Deus legem scriptam dederit.

3687 Revera tamen ante legem scriptam fuit peccatum; quia fuit lex naturalis, cuius transgressio est peccatum. Constat ulterius ex poena; nam ait Apost. ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, in poenam; propter peccatum enim Deus ante legem scriptam punivit aquis diluvii totam carnem, & igne Sodomorum Urbes. Hinc teste eodem Apost. ad Eph. cap. 5. Propter hanc enim, scilicet fornicationem, immunditiam, & avaritiam, venit ira Dei in filios dissidentes.*

3688 Hinc meritò ab Alex. VIII. die 24. Augusti 1690. damnata fuit propositio sequens:

Peccatum philosophicum, seu mortale, est aliud humanus disconveniens natura rationali, & reæ rationi, theologicum verò, & morale, est transgressio libera divina legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo alio non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque aeterna pœna dignum.

3689 Exinde excluditur primò error eorum, qui conceptus formales peccati Philosophici, & Theologici, solum metaphysicè (& ut melius dicam) secundùm diversa connotata, & varias considerationes distinctos, in re, & practicè spectantes, insuper ignorantiam Dei invincibilem practicè, imò regulariter admittentes, dixerunt, Americanos, Romanos, & Gentiles, qui vitam adulteriis, stupris, furtis, & homicidiis plenam duxerunt, non peccasse peccato theologicò, quia Deum non cognoverunt; sed solum peccato philosophico, in quantum præmissa delicta solum contraria rationi naturali cognoverunt; ac proinde non commississe offendam Dei, nec fuisse aeterna pœna digna.

3690 Secundò excluditur error eorum, qui Molinistarum errores sectantes, & latam viam peccandi licentia aperire volentes, præcisions objectivas, imò & formales, practicas, ac physicas chimerizavere, dicentes animas unitas, tentationibus carnis urgentibus, non debere curare, quid agant sensus, sed in Dei amore, & unione persistere; & si tunc sensus in libidines, etiam viri cum muliere, prorumpant, non peccare theologicè, quia nec offendant Dei, nec Deum actu cognoscunt, Quæ major fatuitas? Prætendent sistere in

unionem, & amore Dei, & simul illum non cognoscere: Stulte: Si Deum non cognoscis, quid amas? Idolum.

3691 Ad peccatum igitur theologicum, non requiritur quod fiat ex intentione expressa contrariandi Deum, seu legem naturalem aeternam; quia hoc adderet rationem contemptus formalis: sed quod actu cognoscatur esse contrarium Deo, seu legi naturali aeternæ. Adeoque peccatum philosophicum, seu actus ab intrinseco malus; si sit voluntarius, quatenus scilicet cognitus esset contra rationem, adhuc est volitus, necessariò est offensa Dei, quia est contra legem aeternam, & inde contra ejus legislarem, qui est Deus.

PECCATUM THEOLOGICUM.

3692 A ctuale ex D. August. est dictum, *A factum, vel concupitum contra legem aeternam; per Scotum, est carentia restitutio debita inesse actui. Que definitio licet propriè competat peccato commissionis, ex ea tamen hauriri potest definitio peccati omissionis, quod sit non dictum, non factum, vel non concupitum contra legem aeternam.*

3693 Clarius, peccatum commissionis est, quo sit id, quod prohibetur: *Peccatum omissionis est, quo omittitur id, quod præcipitur.*

3694 Peccata spiritualia sunt, quæ consummantur per potentias spirituales, ut superbia, ira, &c. Carnalia sunt, quæ consummantur per potentias carnales, ut furtum, homicidium, fornicatio, &c. Item peccatum actualis, dividitur in peccatum *cordis, oris, & operis*; quatenus tripliciter peccari potest, cogitatione, verbo, & opere.

3695 Peccatum habituale est macula relictæ in anima ex peccato actuali moraliter permanente.

3696 Peccatum originale est carentia justitiae originalis transfusa ab Adamo per virtutem seminalem in posteros.

3697 Vulnera peccati originalis sunt quatuor, *Ignorantia, malitia, concupiscentia, & infirmitas.* Quæ vulnera orta est ex dissolutione illius ordinis, & armonia, quæ ex dono justitiae originalis habetur, ut corpus animæ, sensus rationis, & ratio Deo plenè subjiceretur. *Eius pœna est exclusio à vita aeterna.*

3698 Et quamvis haec quatuor vulnera sint præcipue effectus peccati originalis, sunt etiam effectus peccati actualis, personalis, mortalis: nam per illud ratio hebetatur, & obscuratur in agendis; voluntas inclinatur ad malum, induratur ad bonum, insinatur ad tentationes vincendas, & ad bonum arduum aggredendum; denique potentia appetitiva, & sensus magis serviant ad malum.

PECCATUM MORTALE, ET VENIALE

3699 D ifferunt, quia Mortale privat hominem gratia sanctificante, constituit Deo inimicum, & dignum pœna aeterna. Veniale vero non est hujusmodi, sed solum impedit, ne homo in ferventiores actus bonos, & charitatis prorumpat. Quæ differentia est à posteriori, & ab effectibus. A priori autem per Scotum in 2.d. 21. qu. 1. lit. B. Peccatum mortale à veniali differt per hoc, quod actus ab intrinseco malus; si sit voluntarius, quatenus scilicet cognitus esset contra rationem, adhuc est volitus, necessariò est offensa Dei, quia est contra legem aeternam, & inde contra ejus legislarem, qui est Deus. Unde veniale dicitur dignum venia.

3700 Peccatum aliud est mortale, vel veniale ex genere suo, seu ex objecto, aliud per accidens ex circumstantiis adjunctis. Mortale ex genere suo est illud, quod est contra legem graviter obligantem: Veniale ex genere suo est illud, quod est contra legem leviter obligantem.

3701 Unde per hoc, quod aliquis actus sit contra consilium, non sequitur, quod sit peccatum: constat ex 1. ad Cor. 7. De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do: hinc qui nubunt, neque venialiter peccant. De ratione igitur peccati sive mortalis, sive venialis est, quod sit contra legem. Ait enim Apost. ad Rom. 4. *Ubi non est lex, neque prævaricatio: & ibidem, c. 7. Non cognovi peccatum, nisi per legem.*

3702 Legem graviter obligare, vel leviter dignoscitur, vel ex modo loquendi Scripturar, si pœnam aeternam, v. gr. comminetur, vel non: vel ex declaratione Ecclesiæ, vel ex communi sensu Doctorum. Sit exemplum: Apost. enim ad Galatas 5. postquam recenset peccata contra præcepta Decalogi, & similia, subdit: *Qui talia agunt, Regnum Dei non consequuntur.* Loquendo autem de verbo otioso, &c. ad Eph. 5. non coquinatur mortem, sed solum ait: *Quæ ad rem non pertinent.* Lex igitur intendit obligationem, consilium vero perfectionem.

MORTALE, ET VENIALE PER ACCIDENS.

3703 Q uando dicitur mortale fieri veniale per accidens, & è converso, non est sensus, quod actus, qui est mortalis, fiat venialis, aut è converso; sed quod materia, quæ ex genere suo esset mortalis, aut venialis, ratione circumstantiæ adjunctæ sit venialis, aut mortalis. In hoc sensu.

3704 Peccatum ex genere suo mortale fieri potest veniale, 1. Ex imperfectione actus, scili-

cet ex defectu plenæ advertentia, aut libertatis, de quo fuisse modus qui defectus potest universaliter dari in qualibet materia.

3705 2. Ex parvitate materia. Parva materia est illa, qua supposita gravitate finis, iudicio prudenti parum conducit ad dictum finem à Legislatore intentum. Hinc, quia iudicio prudenti labor unius horæ parum conductus ad finem vacandi Dño die festo, multum verò labor sex horarum; idè ille erit materia parva, & venialis, iste magna, & mortalís.

3706 Parvitas materiae à mortali excusans non datur in omnibus materiis: non enim datur in materia infidelitatis, in simonia de jure divino, in juramento falso assertorio, in materia luxuriae, ut fusiū dictum est in propriis locis. Parvitas materiae non datur in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur notabilis oppositio ad virtutem, quæ circa illud versatur, ut in allatis exemplis, v. gr. in actu heresis contra fidem; datur verò in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur oppositio ad virtutem, neque gravis, neque levís, sed talis est ratio ne per se secunda. Sic furtum opponitur contra iustitiam ratione damni proximi, quod non est grave, aut leve ex ratione per se prima damni proximi, sed ratione quantitatis rei, aut conditionis personæ.

3707 Peccatum ex genere suo veniale fieri potest mortale per accidens, 1. ratione conscientia erronea, de qua in n. 9.

3708. 2. Ratione contemptus aut inobedientia formalis. Contemptus formalis, habetur, 1. quando præceptum violatur, è quia contemnitur præcipiens formaliter, ut superior est seu quando præceptum violas, è quia ipsi, aut superiori subjici renuis, & hoc est peccatum superbiae consummata. 2. Quando non vis obire præcepto aut superiori, quia præceptum est, vel quia superior est; & hoc peccatum est inobedientia formalis.

3709 Qui peccat contemptu formali, duo peccata committit in Confessione exprimenda; unum contra virtutem, cuius est præceptum, alterum contra obedientiam, vel contra Religionem, si Deum præcipientem contemnat.

3710 Qui contemnit contemptu materiali præceptum humanum leve, aut grave in materia levi, venialiter peccat; mortaliter autem, si sic contemnit præceptum divinum. Contemptum materialem in præsenti voco, quo quis præceptum violat, ex eo quia contemnit præcipientem sumptum non formaliter, ut superior est, sed materialiter, ut talis homo est, v. gr. quia est indiscretus, imprudens, indocilis, indignus, &c. Ratio est, quia in 1. ca-

su, contemptus dicitur non absolutus, sed secundum quid, quo contemnitur homo talis, non potestas, ac proinde injuria non redundat in Deum, à quo est omnis potestas; in 2. casu injuria fit Deo, qui etiam quoad esse Dei esset summa reverentia dignus.

3711 Item non peccas mortaliter, si rem levem parvipendas, non quia præcepta est, & relate ad præcipientem formaliter, sed ex ira, aut quia res levís est. Idem est, si parvipendas rem levem præceptam præcepto divino, ex eo quia præcisè res levís est; si tamen putes vile præceptum divinum, alias tacitam blasphemiam committeres, & sacrilegium: v. n. 2070.

INOBEDIENTIA FORMALIS

3712 Et vitium inclinans ad non facienti oritur notabilis oppositio ad virtutem, quæ circa illud versatur, ut in allatis exemplis, v. gr. in actu heresis contra fidem; datur verò in illis materiis, in quibus ex ratione per se prima objecti oritur oppositio ad virtutem, neque gravis, neque levís, sed talis est ratio ne per se secunda. Sic furtum opponitur contra iustitiam ratione damni proximi, quod non est grave, aut leve ex ratione per se prima damni proximi, sed ratione quantitatis rei, aut conditionis personæ.

3707 Peccatum ex genere suo veniale fieri potest mortale per accidens, 1. ratione conscientia erronea, de qua in n. 9.

3708. 2. Ratione contemptus aut inobedientia formalis. Contemptus formalis, habetur, 1. quando præceptum violatur, è quia contemnitur præcipiens formaliter, ut superior est seu quando præceptum violas, è quia ipsi, aut superiori subjici renuis, & hoc est peccatum superbiae consummata. 2. Quando non vis obire præcepto aut superiori, quia præceptum est, vel quia superior est; & hoc peccatum est inobedientia formalis.

3709 Qui peccat contemptu formali, duo peccata committit in Confessione exprimenda; unum contra virtutem, cuius est præceptum, alterum contra obedientiam, vel contra Religionem, si Deum præcipientem contemnat.

3710 Qui contemnit contemptu materiali præceptum humanum leve, aut grave in materia levi, venialiter peccat; mortaliter autem, si sic contemnit præceptum divinum. Contemptum materialem in præsenti voco, quo quis præceptum violat, ex eo quia contemnit præcipientem sumptum non formaliter, ut superior est, sed materialiter, ut talis homo est, v. gr. quia est indiscretus, imprudens, indocilis, indignus, &c. Ratio est, quia in 1. ca-

su, præcepti, & intentionis superioris non constat.

tunc est desumenda ex gravitate formæ verborum.

Gravitas formæ verborum habetur, si præceptum imponatur, non verbis communibus, Præcipimus, injungimus, mandamus, volumus, & similibus; sed verbis specialibus, in virtute S. Obedientia, in nomine Christi, sub obtestatione divini iudicij, sub pena maledictionis aeternæ, &c. ut à num. 173. ad 178. Donatus tom. 3. sr. 17. qu. 12. 13. § 14.

3716 Inobedientia formalis, semper involvit malitiam gravem, etiam si materia sit levís, quia involvit contemptum superioris, & præceptoris ut talis. Inobedientia materialis, supposito præcepto obedientiam intendente, est gravis, vel levís, juxta gravitatem, vel levitatem materiae, & juxta dicta n. 3710.

3717 Religiosus ex vi voti obedientia non tenetur ad obedientiam formalem, sed materialiem: quia non vovet obedientiam formalem, & sub motivo obedientia, sed obedientiam materialem, videlicet executionem rei quæ præcipitur, ex quocumque motivo præcipiatur: hinc à mortali excusatur ex levitate materiae: v. àz. 2057. ad 2071.

3. RATIONE PERICULI PROXIMI.

3718 DE eo actum est à num. 3637.

Q U A R E S . I.

3719 An, qui concupiscit mulierem, cujus statum ignorat, aut mulierem in communi, peccato stupri, adulterii, vel sacrilegi?

N Egat Tamb. tom. 1. lib. 1. cap. 1. §. 4. n. 13. quia non potest assignari cuius sit specie. Vult autem, quod debeat in Confessione aperi re, se concupivisse mulierem, cujus statum ignorat, vel mulierem in communi, quia alias non exprimeret peccatum, quod patavit.

3720 Respondeo: sic concupiscens, vel ita statum foeminæ ignorat, ut neque de ejus conditione dubitet, an sit conjugata, vel Deo dicata: & tunc malitiam simplicis fornicationis contrahit; quia alia species, cum non sint cognitæ, sunt involuntariae. Vel ita ignorat, ut licet non certè sciat, dubitet tamen prudenter, an sit conjugata; & tunc contrahit malitiam adulterii, quia ejus periculo se exponit, & est paratus ad illam speciem: v. n. 26.

3721 Eadem ratione mortaliter peccat, qui elicit actum in dubio, an sit peccatum grave, vel leve, nisi rationabiliter deponat dubium.

Q U A R E S . II.

3722 An operans cum sola consideratione allus li malitia in genere, nil degravitate, aut levitate cogitans, vel dubitans, peccat mortaliter, aut venialiter?

P Eccare mortaliter, affirmant Mastrius in Theol. mor. dis. 15. q. 1. art. 2. n. 12. & Bonac. 1. quia operans aliquid cum cognitione malitiae in genere, vult virtualiter illud agere, etiam si sit mortale, 2. Quia alias rudes in gravissimis peccatis, & furtis regulariter à mortali excusarentur, quia regulariter, dum peccant, solum in genere apprehendunt, quod male agant, minimè quod graviter, & mortaliter male agant.

3723 Peccare solum venialiter, tenent Arriaga de altib. hum. Nav. Busemb. & plures apud eos. 1. Quia talis malitia sic apprehensa, est imperfecta in genere moris, adeoque non potest actus contrahere ex illa malitia gravem, sed levem. 2. Quia gravitas nullo pacto est cognita; igitur non est voluntaria, & inde contrahi non potest. 3. Quia alias, si quando quis profet mendacium leve, cogitaret solum in genere actum esse malum, & nullo pacto cogitaret esse leve, peccaret mortaliter ex disparitate non assignanda; quod est valde durum.

3724 Falsum autem est, quod operans cum tali cogitatione censeatur virtualiter velle actum, etiam si esset mortalís, quia intentio virtualis supponit actualē præteritam, in aliquo uno medio permanentem, quæ nulla supponitur. Nec sic operans est obligatus ad diligentiam ad inquirendum, an actus sit mortalís, vel non, quia de gravitate nulla supponitur in mente cogitatio, dubietas, aut suspicio: ac proinde inadvertentia, & oblivio est invincibilis. Nec sequitur, quod inde rudes in gravissimis peccatis & furtis regulariter à mortali excusarentur: qui regulariter, licet non advertant distinctè ad quantitatē furti, & damni v. gr. satis explicitè advertunt ad gravitatem in confuso; quod sufficit, ut graviter peccent.

Q U A R E S . III.

3725 An hic altus, quo quis dicat, volo com mittere omnia venialia, sit peccatum mortale?

R Esp. esse mortale, non ex genere suo, sed per accidens ratione periculi probabilis peccandi mortaliter, cui se exponit, juxta illud Eccles. 19. Qui spernit modica, paulatim decidet, & D. Greg. III. past. admon. 34. Qui minima pec cata devitare negliget, à statu justitiae, non quidem repente, sed parsibus totus cadit. Mastr. dis. 15. n. 50. & Lezana contra Castrop.